

درباره «بلفاست» فیلم جدید کنت برانا که به جوایز اسکار امسال نزدیک است

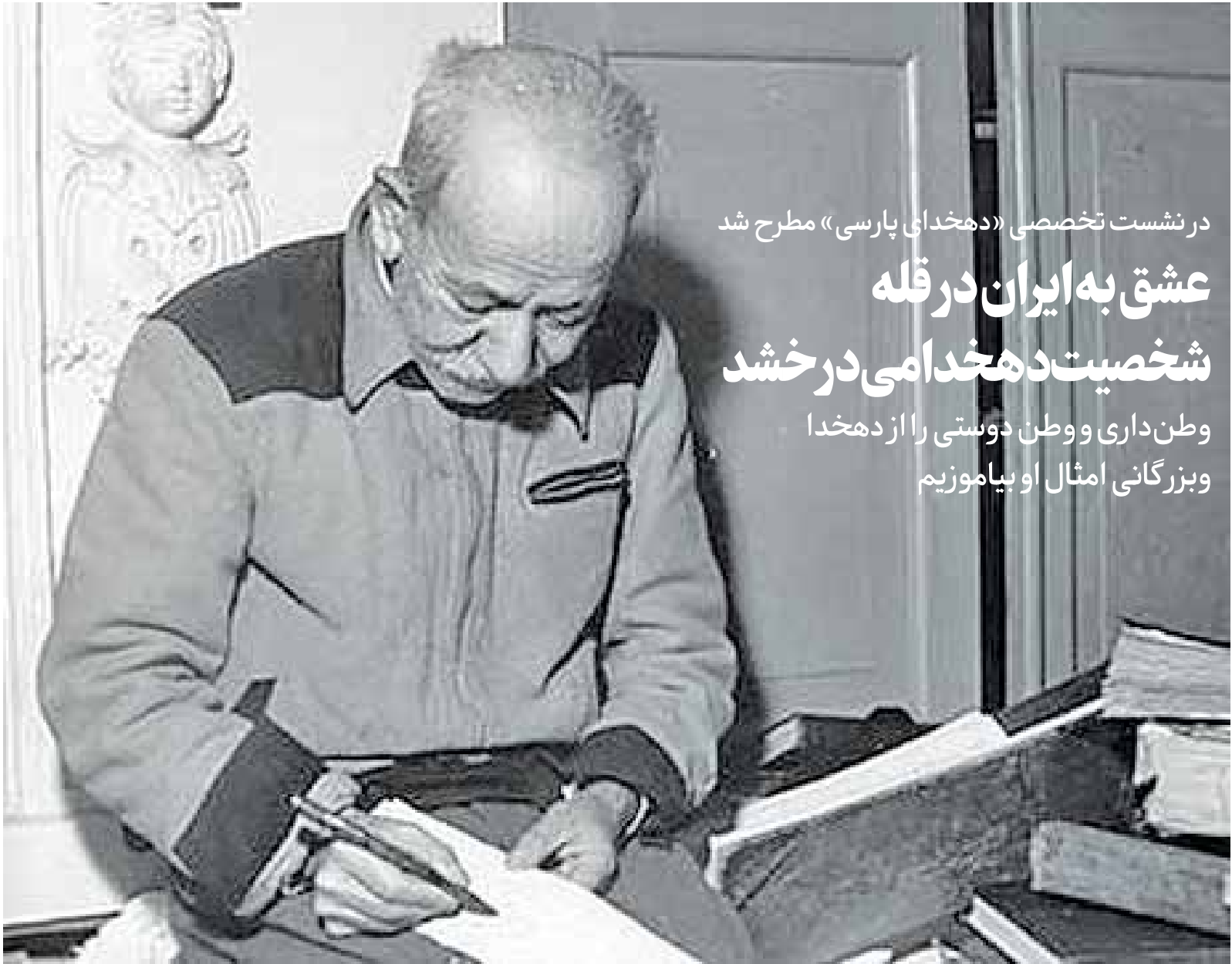
سرگردان بین خیر و شر

آنهاهی که سال‌هاست کنت برانا و کارهای متعدد و متنوع وی را می‌بینند، شاید به سبب بشدت انگلیسی نشان دادن وی ندانند که او زاده ایرلند شمالی است و تا ۹ سالگی در این کشور می‌زیست و در آن زمان همراه با خانواده‌اش به شهر دینگ انگلیس کوچ و همانجا اقامت کرد.

اتصال معنوی خود را با امام زمان (عج) بیشتر کنیم تا در مسیر هدایت قرار بگیریم

تجهیزشدگان، شکست نمی‌خورند

دوستی می‌گفت: من دوره نوجوانی خود را با بحران بسیار طی کردم و دائم با خانواده‌ام درگیر شده و لحظه‌ای آرامش نداشتم. گاهی از خانه قهر کرده و به خانه دوستانم پناه می‌بردم.

در نشست تخصصی «دهخدای پارسی» مطرح شد

عشق به ایران در قله شخصیت دهخدای درخشد

وطن‌داری و وطن دوستی را از دهخدا و بزرگانی امثال او بیاموزیم

گروه فرهنگی: فعالان و پژوهشگران زبان و ادب فارسی، همزمان با سالروز درگذشت علامه علی اکبر دهخدا در نشست تخصصی با عنوان «دهخدای پارسی» به بررسی ابعاد مختلف زندگی و شخصیت این ادیب، نویسنده، شاعر، پژوهشگر، روزنامه‌نگار و مبارز سیاسی پرداختند. پایگاه اطلاع‌رسانی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور مشروحي از گزارش این نشست را در سایت خود منتشر کرده که گزیده‌ای از آن را در صفحه امروز فرهنگی می‌خوانید.

■ شناخت دهخدا بدون اطلاع از اوضاع زمانه‌اش ممکن نیست

بنابر این گزارش، نشست تخصصی «دهخدای پارسی» با حضور اکرم سلطانی، فرهنگ‌نگار و عضو هیأت علمی مؤسسه لغتنامه دهخدا؛ غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی؛ محمود شالویی، مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و مدیرکل حوزه‌وزارتی؛ اکبر ایرانی، رئیس مؤسسه میراث‌مکتوب؛ حسن ذوالفقاری، عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی؛ مصطفی محدثی خراسانی، شاعر و عضو شورای ادبی نهاد؛ ناصر فیض، شاعر و طنزپرداز؛ مهدی نجفی دبیر کارگروه دانی مهدی‌کشور؛ به‌همراه معاونان و جمعی از مدیران کل نهاد، در کتابخانه مرکزی پارک غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان

زبان و ادب فارسی یکی از سخنرانان این مراسم که با ارسال پیامی ویدیویی در آن شرکت کرد، گفت: «شناخت شخصیت دهخدا بدون شناخت اوضاع و احوال سیاسی واجتماعی روزگار او ممکن نیست. او شاهد انقلاب مشروطه بوده و از افرادی است که با شناخت مشروطه می‌توان او را بهتر شناخت و همچنین با شناخت او مشروطه را. زندگی دهخدا یک زندگی پرحادثه و پرفراز و نشیبی است که ابعاد و اضلاع مختلفی دارد؛ بخصوص در دوران جوانی. فعالیت‌های ادبی، زبانی، فرهنگی، کار نویسندگی، شعر، طنز، روزنامه‌نگاری، مبارزه سیاسی، تبعید به خارج و همچنین هجرت و تبعید در داخل (در روستاهای ایلات بختیاری بعد از جنگ جهانی اول) و در عین حال نمایندگی مجلس در دوره اول و دوره دوم و همین‌طور کارهای علمی در مدرسه علوم سیاسی و دانشکده حقوق دانشگاه تهران از جمله زمینه‌های فعالیت او بود.»

حداد عادل با اشاره به دو اثر جاودان دهخدا ادامه داد: «دو کار عظیم او که سرمایه بزرگی برای زبان فارسی محسوب می‌شود یکی امثال و حکم و یکی لغتنامه است. دهخدا در تألیف لغتنامه و امثال و حکم بیش

از آنکه خواسته باشد حرف آخر را بزند، مایل بوده است که کار را شروع کند و حرف اول را بزند؛ یعنی نشان دهد که زبان فارسی به این نوع کارها احتیاج دارد و در این کار هم بسیار موفق بوده است. آنچه در قله شخصیت دهخدا می‌درخشد عشق او به ایران است؛ همین عشق به ایران و تلاش برای سربلندی و استقلال ایران سبب شده که با محمدعلی شاه دربیفتد. چرا که او با استبداد می‌جنگید و تصور می‌کرد با مشروطه زمینه برای رشد و پیشرفت ایران بیشتر فراهم خواهد شد. بعدها در دوران رضاخان، دهخدا دانست که نمی‌تواند کار سیاسی بکند، اما در دوران ملی شدن صنعت نفت بار دیگر در عرصه سیاسی فعال شد و تاوان آن را هم بعد از کودتای ۲۸ مرداد پرداخت و دو سال بعد از آن از دنیا رفت.»

پایان بخش سخنان حداد عادل این بود؛ امیدوارم که همه ما وطن‌داری و وطن دوستی را از دهخدا و بزرگانی امثال او بیاموزیم و نگاه‌دار و پشتیبان ایران باشیم که یک جلوه از ایران دوستی و دوستی زبان فارسی است که در قلب و جان دهخدا موج می‌زد.

فرهنگی تعریف شده؛ هم به لحاظ کمیت و هم به لحاظ کیفیت. برخی عزیزان در بعضی مجالس لغتنامه دهخدا را مورد نقد و بررسی قرار می‌دهند. داور در مورد لغتنامه دهخدا با روش‌های امروزی، با تجربه‌هایی که فرهنگ‌نویسان به دست آورده‌اند و بدون اینکه شرایط تعریف لغتنامه دهخدا را بدانند و زمان آن را درک کنند، یک داور بی‌دور از انصاف است.»

■ وحدت ملی ما باید بازماند محفوظ باشد

اکبر ایرانی، رئیس مؤسسه میراث مکتوب ضمن تقدیر از نهاد برای ارج‌گذاری به مقام علامه دهخدا، سخنان خود را با اشاره به سخن بزرگان درباره دهخدا، آغاز کرد و گفت: «علامه استاد شفیعی کدکنی سخنان بسیاری درباره علامه دهخدا فرمودند از این جمله که «در قرن بیستم کسانیکه مفهوم ایران را از لحاظ فرهنگی حفظ کرده‌اند، گسترش داده‌اند و دلیل جاودانگی آن شده‌اند، افرادی هستند که در کنار بزرگانی چون فردوسی و نظامی باید به آنان احترام گذاشت و سیاستگذار آنان بود. فکر می‌کنم اگر معدل همه کوشش‌های این قرن را بگیریم، علی‌اکبر دهخدا بالاترین جایگاه را در این میان دارد.»

مؤلف کتاب «ایرانیان نامدار» در اثری که به انگلیسی نوشته و در لندن چاپ شده، می‌گوید: «دهخدا در پژوهش بن جانسون ایران بود؛ در طنز به جان‌اتان سوئیفت پهلوی زد و روزنامه‌نگاری و پایبندی‌اش به

قانون، یادآور بن فرانکلین است و ظرافت و تیزبینی او در داستان‌های کوتاه‌اش به چخوف پهلومی‌زند.»

ایرانی ادامه داد: «مرحوم دهخدا درباره هویت ملی و زبان معتقد است «گذشته یک ملت قسمت اصلی و ذاتی او است. اگر ما از گذشته خود ببریم، حافظه و ذاکره خود را از دست داده‌ایم. نسبت به همه چیز امروز باید به این موضوع توجه کنیم که در زبان باعث سلب این حافظه ملی و تاریخی می‌شود. بزرگ‌ترین میزری ملت ما شعر و تاریخ ماست و وحدت ملی ما باید با زبان محفوظ باشد.» خودباوری، تقویت و تحکیم هویت ملی، معرفی مفاخر فرهنگی، تبیین عظمت و گستره واژگان زبان فارسی، مفاهیمی بود که علامه دهخدا برای تحقق این مفاهیم به تدوین لغتنامه روی آورد تا دین خود را به تقویت هویت زبانی، فرهنگی و ملی ایران ادا کند و منبعی پدید آورد که محققان و دانشوران برای حل مشکلات ادبی خود بدان مراجعه کنند. علامه دهخدا با تدوین لغتنامه گامی بلند برای احیای زبان فارسی برداشت؛ زیرا می‌دانست که فارسی درست نوشتن و رسا و مفهوم سخن گفتن از دیرباز دغدغه پاسداران هویت ملی ما ایرانیان بوده است.»

■ مسأله مادر زبان فارسی سیاست‌ناگذاری است

مهدی صالحی، دبیر انجمن ویرایش و درست‌نویسی نیز در این نشست گفت:

«در دنیای امروز اشخاصی چون دهخدا را تبدیل به یک برند می‌کنند. برندسازی کار پژوهشگر و استاد دانشگاه نیست؛ کار مدیر است. در دنیای امروز که هوش مصنوعی، فضای مجازی و دیجیتال وارد میدان شده‌اند و همه شئون زندگی ما را در بر گرفته است ما چیزی برای عرضه در این فضا نداریم؛ چرا که توقف دیجیتال پیدا کردیم. امروز باید به این موضوع توجه کنیم که در حوزه پاسداشت زبان فارسی چه سیاست‌ناگذاری‌هایی صورت گرفته است؟ مسأله ما در زبان فارسی سیاست‌ناگذاری است. شاهد بودم که در مؤسسه دهخدا زحمت عجیب و غریبی برای چاپ لغتنامه صورت گرفت. این فرهنگ در ۲۲ هزار صفحه سال ۷۷ چاپ شده، اما دیگر تجدید چاپ نشده است، برای این موضوع هزار و یک دلیل وجود دارد. امروز همه دستگاه‌های فرهنگی در سیاست‌ناگذاری شریک هستند.»

مدیران مان را صرفاً ادیب و شاعر نکنیم. این موضوع نیازمند یک کار بین‌رشته‌ای است.»

حسن ذوالفقاری استاد دانشگاه تربیت مدرس در نشست تخصصی «دهخدای پارسی» گزیده‌ای از مقاله خود با موضوع «امثال و حکم دهخدا» را ارائه کرد که در آن ضمن بررسی ارزش‌های فنی این اثر مهم ادبیات فارسی نیازمند آینده پژوهی هستیم، گفت: «در دنیا می‌گویند زبان‌های زیادی در حال مرگ‌اند، در حالی که ما در خوابی فرو رفته‌ایم و با خودمان می‌اندیشیم زبان فارسی در برابر مغول‌ها ایستادگی کرده‌است و همیشه زنده و مانا خواهد ماند. امروز در دنیا به دلیل کهنه شدن زبان تقریباً ارتباط زبانی با ادبیات و زبان شکسپیر قطع شده است اما در مقاطع مختلف تحصیلی و سنی

تنها راه نجات ملت را «زبان ملت» می‌دانست

فارغ از جنبه‌های مختلف شخصیتی علامه دهخدا، او یکی از تأثیرگذارترین و به نوعی بنیانگذار طنز مطبوعاتی کشور است؛ او با سابقه درخشانی که در ادب فارسی داشته، شیوه خاصی برای نوشته‌های خود ابداع کرد، به طوری که بسیاری از فعالان مطبوعاتی دنباله‌رو بخشی از این شیوه بوده‌اند. دهخدا جایگاه کلان سیاسی اجتماعی داشته و به قدری دارای اعتبار بوده که گویی جهانگیرخان شبرازی مجله سوراسرافیل را به پیشنهاد قلم چنین فرد معتبری راه‌اندازی می‌کند. همچنین علامه به سراغ متون کهن می‌رود و دیوان شعری خاصی را تصحیح می‌کند و در برخی روزنامه‌ها ستون دارد و درباره مسائل سیاسی اظهار نظر می‌کند. امروز می‌بینیم علامه دهخدا کارهای بزرگی را رقم زده است. دهخدا در آخر به این نتیجه می‌رسد که گویی تنها راه نجات ملت «زبان ملت» است. او دریافت آنجا که طنز تاریخ مصرف دارد، دیگر آن کاربرد گذشته را نخواهد داشت. او درمی‌یابد که باید کاری کرد که تاریخ مصرف نداشته باشد. حتی وقتی به او می‌گویند که «چرا دیگر نثر نمی‌نویسید؟» می‌گوید در فکر کاری هستم که دشوارتر و واجب است، چر که افراد دیگری هستند که نثر بنویسند!

ناصر فیض شاعر، مشاور رئیس حوزه هنری و مدیر «دفتر حفظ و اشاعه زبان فارسی»

مصطفی محدثی خراسانی شاعر و ادیب پیشکسوت

ادبیی سیاستمدار که برای توسعه و ترویج زبان کوشید

محمود شالویی مدیرکل حوزه‌وزارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

پرداختن به شخصیت‌های گرانسنگی همچنین دهخدا غنا بخشیدن و زنده کردن زبان و ادب فارسی است. صحبت درباره دهخدا به مثابه صحبت درباره زبان و ادب فارسی است؛ فرهنگ و لغت او را گرمی می‌داریم که مربوط به حوزه زبان و ادب فارسی است.

وقتی به عنوان رابزن فرهنگی در صربستان خدمت می‌کردم، به اهتمام کتابخانه مرکزی شهر بلگراد شب‌های ادبی برگزار می‌کردیم که یکی از آنها به علی‌اکبر دهخدا اختصاص یافت. وقتی با مسئول کتابخانه درباره دهخدا صحبت کردیم، آنها از نقش وی در فرهنگ و ادب فارسی پرسیدند و زمانی که شأن او را تشریح و آثار او را ارائه کردیم، شیفته و شیدا شدند و پیشنهاد دادند در آن شب ادبی دهخدا را با یکی از ادیبان بزرگ صرب به نام ووک کاراجیچ مقایسه کنیم. کاراجیچ، پدر ادب نوین یا قواعد دستوری نوین در زبان و ادب صرب و شخصیتی محبوب و اثرگذار در بین مردم و ادیبان صرب بود. آن شب ما از دهخدا گفتیم و آنها از کاراجیچ و در نتیجه آن صحبت‌ها، آنها هم شیفته دهخدا شدند. یعنی شخصیتی که همه عمر خود را وقف زبان و ادبیات فارسی کرد. آن زمان همچون امروز، امکان دسترسی به منابع متعدد و معتبر وجود نداشت و دهخدا باید بسیاری از اوقات خویش را سپری می‌کرد تا به منبعی دسترسی یابد، با این حال عمیق و دقیق به واژه‌ها و اصطلاحات پرداخت، که کار ساده‌ای نبود و این امر شگفتی مخاطبان ما را در آن شب فراهم آورد.

در عین حال که دهخدا به ادب و زبان فارسی علاقه و اهتمام داشت، از اوضاع و احوال روزگار خویش هم غافل نبود و به حوزه مسائل سیاسی هم وارد شد. در حقیقت یک ادیب سیاسی با سیاستمداری جهت توسعه و ترویج زبان تلاش کرد. او نسبت به مسائل اجتماعی واکنش نشان می‌داد، با مردم و در میان مردم حضور داشت و در عین حال تا این اندازه وسیع در حوزه‌های علمی و ادبی فعالیت می‌کرد. همه می‌دانیم که تبیین درست معنی لغت و واژه، نیازمند احاطه به علوم و معارف مختلف است. باید به علمی از حوزه‌های مختلف دسترسی داشت و درباره آنها مطالعه کرد تا بتوان از عمده درج مطالب برآمد و دهخدا به خوبی از عهده این کار برآمد و برای همیشه شخصیت ماندگار تاریخ فرهنگ و لغت ادب ما شده است. هیچ‌کسی نمی‌تواند مشتاق تحقیق در این زمینه باشد، مگر اینکه به اثر گرانسنگ دهخدا نیازمند باشد. افراد معتبر دیگری در این حوزه دست به قلم بردند و درباره لغت و لغتنامه آثاری گرانسنگ دهخدا نوشته است.

فرهنگ لغت دهخدا با وسعتی که دارد، تنها به عنوان یک فرهنگ لغت ادبی شناخته نمی‌شود بلکه دایره‌المعرفی از علوم متعدد و متفاوت است که بخش‌های مهمی از نیازهای رجوع ما به منابع مختلف را نیز مرتفع می‌کند. هر چه بیشتر به چنین آثاری رجوع کنیم و چنین شخصیت‌هایی را مورد بررسی قرار دهیم و یاد و نام آن‌ها را گرمی بداریم، در حقیقت زبان و ادب فارسی را گرمی داشته‌ایم؛ به اصالت و هویت خود توجه بیشتر داشته‌ایم و این شایسته تقدیر فراوان است. امیدوارم این اقدامات پسندیده دوام و استمرار پیدا کند تا نه تنها به دهخدا که ستاره‌ای درخشان در آسمان ادب ما است، بلکه به گرامرآبادش سایر بزرگان هم اهتمام شود. * سخنرانی محمود شالویی در نشست تخصصی «دهخدای پارسی»